

nieuwsbrief

nummer twee

april 2010: Nieuwskring en filosoferen – FiloPlus – Lesidee: vrijheid

Nieuwskring en filosoferen

Filosoferen is al jaren een vast onderdeel van het schoolprogramma van basisschool Icarus in Heemstede. Ongeveer zes dagen per jaar wordt het team hierbij gecoached. Juf Nancy had daarbij pas een vraag over de nieuwskring in groep zes. Voor de nieuwskring brengen steeds twee kinderen een krantenartikeltje mee en daarover gaan ze in gesprek met de rest van de groep. 'Er staat ongeveer een half

uur voor,' vertelt Nancy. 'Maar dat wordt bijna altijd een uur. De vragen die dan naar boven komen, daarover kan je volgens mij ook prima filosoferen.' En ja, het bruiste en sprankelde in groep zes toen ze in gesprek gingen over de prestatie van de 21-jarige Sven Goebel die zijn eigen wereldrecord 'bierviltjesstapelen' verbrak. De opmerkingen en de vragen die voorbij kwamen lenen zich heel goed voor een filosofisch gesprek. De komende weken werken Groot Denkraam en juf Nancy een aanpak uit om dit te structureren. Daarbij krijgen de kinderen zelf zoveel mogelijk de regie. Een initiatief, waarmee filosoferen in een heel pure vorm gestalte kan krijgen.

Meer informatie over basisschool Icarus: www.icarus-heimstede.nl

Vragen of informatie over teamcoaching?

Stuur een mail naar: marja@grootdenkraam.nl

professionele begeleiding, training en advies

ontwikkelen en uitvoeren van projecten

FiloPlus

Op uitnodiging van het APS en Stichting HVO ontwikkelde Groot Denkraam Kinderfilosofie naast de basiscursus *Filosoferen doe je zo* de cursus *FiloPlus*, waarin het filosoferen met (hoog)begaafde kinderen uitgebreid aan bod komt. Leidraad is het programma 'Filosoferen doe je zo.' Dit programma kent mogelijkheden die juist voor deze doelgroep een extra uitdaging kunnen betekenen.

Het eerste waarin filosofische gesprekken zich onderscheiden van andere gesprekken zijn de vragen die aan de orde zijn; filosofische vragen zijn van een andere orde. De filosofie noemt ze *hogere orde* vragen.

Een tweede kenmerk van filosofische gesprekken is dat ze plaatsvinden in dialoog. Een dialoog over een hogere orde vraag wordt filosofisch als we daar verdieping in bereiken.

Filosoferen is samen onderzoeken van een kwestie vanuit een hogere orde vraag: een vraag naar betekenis, zingeving, of die de begripsvorming stimuleert.

Na het volgen van deze cursus

- heb je geleerd welke houding er van een gespreksleider gevraagd wordt
- ken je de verschillende fasen in een filosofisch gesprek en de vragen die daarbij horen
- ken je de extra - op de doelgroep gerichte - mogelijkheden van 'Filosoferen doe je zo'

Waar en Wanneer

Deze cursus van vier bijeenkomsten wordt gehouden in het zalencentrum van het APS, Zwarte Woud 2 te Utrecht. Die bijeenkomsten vinden plaats op maandag 20 en 27 september, 4 en 11 oktober van 14.00 tot 17.00 uur.

Bij voldoende belangstelling kan de cursus ook op een locatie elders in het land worden georganiseerd, of incompany worden gegeven.

Kosten en deelname

De kosten bedragen € 450,-, inclusief de beiden banden *Filosoferen doe je zo* (band 1 voor groep 1-4 en band 2 voor groep 5-8), koffie en thee tijdens de bijeenkomsten. Aan het einde van de cursus wordt door de samenwerkende organisaties een certificaat uitgedeeld. Voor het deelnemen aan deze cursus staan 12 bijscholingspunten.

Het minimum aantal deelnemers is twaalf, het maximum aantal zestien.

Door wie

De cursus wordt gegeven door Marja van Rossum en Alexandra Bronsveld. Marja van Rossum (Groot Denkraam Kinderfilosofie) is een van de auteurs van het programma *Filosoferen doe je zo*. Zij heeft veel ervaring met het filosoferen met (hoog)begaafde kinderen. Alexandra Bronsveld is werkzaam als onderwijskundig medewerker bij Stichting HVO waar zij o.a. de training *ScherpZinnig: leren filosoferen met kinderen* verzorgt.

Voor meer informatie of inschrijven, zie : www.hvo.nl
Of mail naar Alexandra Bronsveld: a.bronsveld@hvo.nl
of Marja van Rossum: marja@grootdenkraam.nl

Lesidee: Vrijheid - Vrije tijd

Oriëntatie (voor de gespreksleider)

Het thema van de maand van de Filosofie is VRIJHEID. Vrijheid is een groot goed, vinden we. Maar wat bedoelen we eigenlijk wanneer we het hebben over vrijheid? Hier in Nederland mag ieder bijvoorbeeld vrij een mening uiten, en dat vinden we belangrijk. Toch mag je niet alles roepen wat je wilt; want je mag er bijvoorbeeld een ander niet mee beledigen.

Je vrij kunnen voelen is ook belangrijk. Maar alle mensen zijn verschillend. Kan dat 'je vrij voelen' voor iedereen hetzelfde zijn, of niet? En dan is er nog zoets als vrije tijd. Dat is voor veel mensen de tijd waarin we niet werken, of naar school gaan. Heeft iemand die met pensioen is alleen maar vrije tijd? En wat betekent vrije tijd voor ons? Heeft dat iets te maken met vrijheid? Hieronder vind je een suggestie om met je groep het thema vrijheid te onderzoeken vanuit het deelthema *vrije tijd*.

Je hebt hiervoor teken- en schrijfmateriaal voor alle kinderen nodig. Laat het gesprek zo mogelijk plaats vinden in de kring, en anders zo, dat iedereen elkaar goed kan zien.

Openingsscenario.

Belangrijk: houd het thema nog even voor jezelf, vertel nog niet waar het over gaat! Geef de kinderen eerst een tekenopdracht:

Stel je een onbewoond eiland voor, waar de zon schijnt, het is er heerlijk weer. Maak een tekening van dat eiland. Wat is er allemaal te zien? Wat groeit er, leven er dieren?

Vervolgens laat je ieder een gedachte-experiment uitvoeren: stel je voor dat jij op dat eiland terecht komt. Hoe zou je dag er dan uitzien? Bedenk voor jezelf een dagindeling en schrijf die op de achterkant van je tekening.

Hierna begin je het gesprek met de **startvraag**:

- Hoeveel vrije tijd heb je op het onbewoonde eiland?

Inventariseer de verschillende antwoorden.

Vervolgvragen

- Hoe komt het dat (niet) alle antwoorden hetzelfde zijn?
- Vrije tijd, wat is dat? Is dat:
 - de tijd waarin je niets doet
 - de tijd waarin je leuke dingen doet
 - de tijd waarin ...? (vraag voorbeelden aan de kinderen)

Op een onbewoond eiland zijn geen klokken, geen mensen.

- Kun je vrije tijd hebben als je geen klok hebt?
- Kun je vrije tijd hebben als je in je eentje bent?
- Wat is het 'vrije' aan vrije tijd?

Verdieping

- Is vrije tijd belangrijk? Leg eens uit waarom wel / niet?
- Heeft vrije tijd iets te maken met vrijheid?

Afronding

Vraag de kinderen nog eens naar hun tekening te kijken. Laat hen de belangrijkste ideeën uit het gesprek erbij schrijven. Hang de tekeningen op in de klas. Daarmee blijft het gesprek concreter aanwezig, en kan er mogelijk nog op doorgepraat worden.

© Groot Denkraam 2010, auteur lesidee: M. van Rossum.